

PATNOS L TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ZİYARETİ

Rapor No:
2022/11

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 15.03.2022 tarihli ve 2022/171 sayılı kararıyla oy birliği ile kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	II
KISALTMALAR.....	IV
1. GİRİŞ.....	1
2. GENEL BİLGİLER.....	2
2.1. KURUM HAKKINDA GENEL BİLGİLER	2
2.2. KURUM PERSONELİ.....	3
2.3. ÖZGÜRLÜĞÜNDEN MAHRUM BIRAKILAN KİŞİLER.....	4
3. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER.....	4
3.1. FİZİKSEL KOŞULLAR.....	5
3.1.1. Kurum Kapasitesi	5
3.1.2. Isınma	5
3.1.3. Suya Erişim.....	5
3.1.4. Hijyen Koşulları	6
3.1.5. Güvenlik, Kamera ve Yangın Söndürme Sistemi.....	6
3.2. YÖNETİM VE PERSONELİN TUTUMU	6
3.3. DIŞ DÜNYA İLE İLETİŞİM VE AÇIK HAVADAN FAYDALANMA	7
3.3.1. Açık ve Kapalı Görüşler	7
3.3.2. Telefonla Görüşme Yapma.....	7
3.3.3. Havalandırmaya Çıkış Saatleri	8
3.3.4. Sohbet Faaliyetleri	8
3.4. SOSYAL, KÜLTÜREL, MESLEKİ, EĞİTSEL VE SPORTİF ETKİNLİKLER	8
3.5. SAĞLIK VE BESLENME	9
3.5.1 Psiko-Sosyal Servis	9
3.5.2 Sağlık	10

3.5.3	Beslenme	12
4.	TAVSİYELER.....	12
4.1.	<i>Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler</i>	12
4.2.	<i>Adalet Bakanlığına Yönelik Tavsiyeler.....</i>	12

KISALTMALAR

ARDEF : Araştırma ve Değerlendirme Formu

Covid-19 : Yeni Korona Virüs Hastalığı

m² : Metrekare

MEB : Millî Eğitim Bakanlığı

OPCAT : İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol

ÖSYM : Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi

PCR : Polymerase Chain Reaction - Polimeraz Zincir Reaksiyonu

TİHEK : Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu

TL : Türk Lirası

UÖM : Ulusal Önleme Mekanizması

vb. : ve benzeri

1. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK); 6701 sayılı Kanunla, insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.
2. Türkiye, 14 Eylül 2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler (BM) Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in amacı: *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*¹
3. 6701 sayılı Kanun'un 9/1-ı bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak TIHEK'in görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2/1-k bendine göre UÖM: *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.
4. Kapalı ceza infaz kurumu; iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu, yeterli düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanabileceği tesislerdir.²
5. 6701 sayılı Kanun'un 9/1-j bendinde, TIHEK'in özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda ceza infaz kurumlarına

¹ OPCAT madde 1.

² 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, madde 8.

ziyaret gerçekleştirmek TIHEK'in görev ve yetki alanına girmektedir. Bu çerçevede, Patnos L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna 10.08.2021 tarihinde habersiz bir izleme ziyareti gerçekleştirilmiştir.

6. Ziyaret heyetinde Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu Üyesi ... , Ulusal Önleme Mekanizması Birimi Koordinatörü ..., İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcıları ... ve ... ile Ağrı Valiliği tarafından görevlendirilen Psikolog ... yer almıştır. Covid-19 sebebiyle ziyaret “zarar vermeme ilkesi” gözetilerek, temizlik-maske-mesafe kurallarına riayet edilerek günübirlik olarak gerçekleştirilmiştir.
7. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 09.02.2021 tarih ve 147 nolu toplantısında alınan 2021/16 sayılı karar uyarınca Patnos L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna 10.08.2021 tarihinde gerçekleştirilen ziyaret neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini içermektedir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. KURUM HAKKINDA GENEL BİLGİLER

8. Patnos L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu; toplamda 46.500 m²'lik bir kampüs üzerine kurulmuştur. Kampüste; Ceza İnfaz Kurumu ana binası, Açık Ceza İnfaz Kurumu yerleşkesi, Jandarma Bölük Komutanlığı hizmet binası, ziyaretçi kayıt kabul binası, ziyaretçi kafeteryası, üç blok toplam 64 daire personel lojmanı, çocuk oyun alanı, çok amaçlı açık spor alanı ve yeşil alan bulunmaktadır. Ceza İnfaz Kurumu ana binası toplam 5 bloktan meydana gelmektedir. İçerisinde 1 kapalı spor salonu ve çok amaçlı salon, 2 açık çim futbol sahası bulunmaktadır. Kurumda görüşme odaları, kantin, müdahale ekip odası, merkez kontrol odası, kütüphane, dersane, revir, berberhane, terzihane, mescit, çamaşırhane bulunmaktadır.
9. Kurumda 75 koğuş, 4 adet yumuşak oda, 2 geçici oda, 96 tekli oda mevcuttur. Ayrıca İdareden Kurumda toplam 2000 yatak bulunduğu bilgisi de alınmıştır. Adı geçen bölümlerin alanları şu şekildedir: Koğuşlar, alt kat 52,9 m²; üst kat 29,5 m² olmak üzere toplam 82,4 m²'dir. Yanı sıra geçici odalar, 8,83 m²; tuvaletler, 1,68 m²; avlular ise 65,72 m²'dir.

10. Kurumda bulunan 2 adet geçici oda; kuruma tutuklanarak, haklarında kesinleşmiş ilamı bulunan ve nakil yolu ile gelen mahpusların³ kuruma kabule yönelik hekim muayenesi, psiko-sosyal servis görüşmesi, suç grubuna göre sınıflandırma ve buna göre oda/koğuş yerleştirilmesinin yapılması aşamaları için kullanılmaktadır. Geçici odalarda hükümlü ve tutuklular en fazla üç gün barındırılmaktadır. Ziyaret tarihinde geçici odalarda kalan mahpus bulunmamaktadır.
11. Kurumda mahpusların çeşitli zamanlarda yaşamış oldukları psikolojik ve ani gelişen öfke patlamaları sorunlarından dolayı, kendisine ve çevresine zarar vermemeleri için en yakın hastaneye sevki sağlanana kadar barındırıldıkları 4 adet yumuşak oda bulunmaktadır.
12. Kuruma gelen ziyaretçiler duyarlı kapıdan geçirildikten sonra elle de fiziki aramaları yapılmaktadır. Eşya giriş-çıkışlarının kontrolü ve yasa ile ceza infaz kurumlarından içeri alınması yasak olan eşyaların girişlerinin engellenmesi için bina girişinde duyarlı kapı ve X-Ray cihazı bulunmaktadır.
13. Kurum kantindeki yiyecek, içecek ve temizlik malzemelerinin ücretli olarak mahpusların kullanımına sunulduğu, terzihane atölyesinin aktif hale getirildiği, ayrıca mahpusların birikmiş olan çamaşırlarını yıkanması için çamaşırhanenin de iş yurtları faaliyetleri kapsamında mahpusların hizmetine sunulduğu ifade edilmiştir.

2.2. KURUM PERSONELİ

UNVAN	MEVCUT KADRO
Kurum Müdürü	1
Kurum 2. Müdürü	2
İdare Memuru	2
Diş Tabibi	1
Psikolog	1
Öğretmen	2
İnfaz Koruma Baş Memuru	5
Şoför	5
Kâtip	5
Teknisyen	4
Sağlık Memuru	3
İnfaz Koruma Memuru	208
TOPLAM	239

³ Bu raporda kullanılan “mahpus” sözcüğü, ceza infaz kurumlarında özgürlüğünden mahrum bırakılan tutuklu, hükümlü ve hüküm özlüleri ifade etmek üzere kullanılmaktadır.

14. Kurumda mevcut personel unvan ve kadro dağılımı yukarıdaki tablodaki gibi olmakla birlikte mevcut kadrodaki 1 sağlık memuru, 1 şoför ve 25 infaz koruma memuru başka kurumlarda geçici olarak görev yapmaktadır. Mevcut personelin 61'i lise, 63'ü ön lisans ve 115'i lisans mezunudur.

2.3. ÖZGÜRLÜĞÜNDEN MAHRUM BIRAKILAN KİŞİLER

15. Kurumun toplam kapasitesinin 1956 kişi olduğu, Kurumdaki kayıtlı mahpus sayısının 1289 kişi olduğu; bunlardan 954'ünün hükümlü, 335'inin de tutuklu olarak bulunduğu ancak ziyaret tarihindeki mevcudun Covid-19 izni sebebiyle 1155 olduğu ifade edilmiştir.

16. Kurumda 3 engelli ve 24 kadın mahpus bulunmaktadır. Ayrıca anne yanında kalan çocuk sayısı 8'dir.

3. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

17. Patnos L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna heyet üyelerinin ateş ölçümünün yapılmasının ardından giriş yapılmıştır. Ziyarete yönetimle görüşülerek başlanmıştır. İncelemeler için heyetin ikiye bölünmesine, bir heyetin ortak alanları incelemesine, diğer heyetin ise mahpuslarla görüşme yapmasına karar verilmiştir. Bu yöntemle ziyaretçi kabul arama bölümleri, aile görüşme odası, kapalı görüşme mahalli, avukat görüşme odası (şeffaf bir malzeme ile iki bölmeye ayrıldığı gözlemlenmiştir), yumuşak oda, revir, kamera odası gibi alanlar incelenmiştir. Ardından objektif kriterlerle⁴ İdarenin dahli olmadan günlük sayım listesinden belirlenen mahpuslarla fiziki temas olmayacak şekilde görüşmeler gerçekleştirilmiştir. İki heyetin de incelemeleri bittikten sonra Kurum yönetimiyle tekrar bir araya gelmiş; heyetlerin ilk gözlem ve tespitleriyle mahpusların talep ve şikâyetleri yönetime iletilerek ziyaret sonlandırılmıştır. Mahpuslarla görüşmelere infaz koruma memurlarıyla diğer idari personel dahil edilmemiştir.

⁴ Burada belirtilen objektif kriterler şunlardır: İnfaz kurumu idaresinin herhangi bir müdahalesi olmadan; farklı suç tiplerinden seçilen mahpuslar, özel ihtiyaç sahibi mahpuslar, ziyaret esnasında yapılan görüşmelerde mülakat yapılması gerektiği değerlendirilen mahpuslar, rastgele yapılan belirlemeler ve TİHEK'e başvuruda bulunan mahpuslar.

3.1. FİZİKSEL KOŞULLAR

3.1.1. Kurum Kapasitesi

18. Kurumun 1956 kişilik kapasiteye sahip olduğu, Kurumda ziyaret tarihinde 1155 mahpusun tutulmakta olduğu anlaşılmıştır. Kurumda kalabalıklaşma ve kalabalıklaşma sonucu ortaya çıkan sorunlara ilişkin herhangi bir sorun tespit edilmemiştir.

3.1.2. Isınma

19. Kurumda ısınma, kömür yakıtlı merkezi kalorifer sistemine gönderilen sıcak su ile sağlanmaktadır. Her ne kadar ziyaret yaz ayında gerçekleştirilmiş olsa da mahpuslar tarafından ısınmaya ilişkin olarak ziyaret heyetine herhangi bir sorun bildirilmemiştir.

3.1.3. Suya Erişim

20. Kurumda 24 saat soğuk suya/şebeke suyuna erişilmektedir. Su analizlerinin her ay düzenli şekilde yaptırıldığı, yapılan analiz sonuçlarında suyun İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelik'e⁵ uygun olduğu İdare tarafından ifade edilmiştir. Ancak mahpuslarla yapılan görüşmelerde suların kötü koktuğu ve sağlıksız olduğu yönünde şikâyetler alınmıştır. Buna istinaden Kurumdaki içme ve kullanma suyuna dair Erzurum Valiliği İl Sağlık Müdürlüğü Halk Sağlığı Laboratuvarının 03.08.2021 tarihli su analiz raporu ziyaret heyetince incelenmiştir. Adı geçen rapor için numuneler İl Sağlık Müdürlüğü yetkililerinin belirlediği bazı koşullardan ve idari binadan alınmakta olup rapor muhtevasına göre Kurumdaki içme ve kullanma suyu, ilgili Yönetmelik'e uygun bulunmuştur. Öte yandan mahpuslardan içme sularını kurum kantininden tercih edenler de bulunmaktadır.

21. Ziyaret tarihinde sıcak suyun haftada 2 gün, 2 saat verilmekte olduğu bilgisi alınmış olup mahpuslarla yapılan görüşmelerde sıcak su sıklığının yetersiz olduğu ifade edilmiştir. Ancak ziyaret sonrası İdareyle görüşmelerde 2022 yılının Ocak ayından itibaren otomasyon sistemine geçildiği, her sabah 05.00-07.00 arasında, yanı sıra her koğuş için güneşirisi ve 2 saat sıcak suyun sağlandığı hususlarında bilgi alınmıştır.

⁵ 17.02.2005 tarihli ve 25730 sayılı Resmî Gazete.

3.1.4. Hijyen Koşulları

22. Koğuşlarda, banyo ve tuvalet bir arada olmakla birlikte bu kısımların temizliğinden ilgili mevzuat gereği mahpuslar sorumludur. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde, banyo ve tuvalet koşullarıyla buraların temizliğine ilişkin bir şikâyet alınmamıştır.
23. Covid-19 sebebiyle koğuşlara çamaşır suyu gibi temizlik malzemelerinin verildiği hem mahpuslar hem de idare tarafından ifade edilmiştir.
24. Pandemi önlemleri kapsamında kuruma gelen kargoların mahpuslara dağıtılmadan önce 3 gün bekletildiği, ayrıca Kurumda düzenli olarak dezenfeksiyon işlemlerinin gerçekleştirildiği İdare tarafından ifade edilmiştir.

3.1.5. Güvenlik, Kamera ve Yangın Söndürme Sistemi

25. İdare tarafından kamera kayıtlarının saklanma süresinin 6 ay olduğu, kör noktaların bulunduğu ancak muhtemel bir vakaya karşı müdahale süresinin 1.5-2 dakika olduğu ifade edilmiştir.
26. Kurumda yangın söndürme talimatları doğrultusunda tüm bloklarda yeteri kadar yangın söndürme tüpleri, her blokta bir tane suyla çalışan yangın söndürme dolabı ve ekipmanları, yangın topları ile meydana gelebilecek yangınlarda içerde biriken dumanları tahliye etmek için duman tahliye fanı bulunmaktadır.

3.2. YÖNETİM VE PERSONELİN TUTUMU

27. Mahpuslar, dilekçelerini sabah sayımlarında görevli personele teslim etmektedir. Akabinde görevli personel dilekçeleri gruplandırılmak üzere sorumlu baş memurluk personeline vermektedir. Gruplandırılan dilekçeler ilgili birimlere havale edilerek dilekçelerdeki taleplere uygun işlemlerin tesis edilmesi sağlanmaktadır. Konu hakkında mahpuslarla yapılan görüşmelerde; hak arama özgürlüklerinin engellenmediği, yazdıkları dilekçelerin her sabah alındığı, bu konuda herhangi bir kısıtlamayla karşılaşmadıkları ifade edilmiştir.
28. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde, Kurum personelinin kendilerine yaklaşım ve davranışından ötürü memnun oldukları ifade edilmiştir.
29. Personel sayısına ilişkin olarak; ziyaret tarihi itibarıyla 239 olan personel sayısının yetersiz olduğu, bu durumun faaliyetleri aksattığı, personel sayısının artırılması gerektiği Kurum Müdürü tarafından ifade edilmiştir. Ancak ziyaret tarihinden sonra İdareyle yapılan görüşmede yeteri kadar personelin istihdam edildiği bilgisi alınmıştır.

- 30.** İdareyi temsilen mahpuslarla görüşmeler genellikle Kurum 2. Müdürleriyle yapılmaktadır. Mahpusların şikâyet, dilek ve temennilerini 2. Müdürler vasıtasıyla Kurum Müdürüne ilettikleri ayrıca mahpusların talepleri arasında bir ayırım gözetilmediği⁶ İdare tarafından ifade edilmiştir. Bununla birlikte mahpuslarla yapılan görüşmelerde bir kısım mahpus tarafından zaman zaman direkt müdürlere ulaşma taleplerinin olumlu değerlendirilmediği ifade edilmiştir.
- 31.** Kurumda görev yapan personelin meslek içi eğitime (Hizmet Öncesi Eğitim, Aday Memurluk Eğitimi, Hizmet İçi Eğitim Kursu) tabi tutulduğu, mesleğe başlarken insan hakları ile işkence ve kötü muamele yasağına ilişkin eğitimler verildiği ancak mesleğe başladıktan sonra insan hakları ile işkence ve kötü muamele yasağına ilişkin eğitim verilmediği İdarece ifade edilmiştir.

3.3. DIŞ DÜNYA İLE İLETİŞİM VE AÇIK HAVADAN FAYDALANMA

3.3.1. Açık ve Kapalı Görüşler⁷

- 32.** Kurumdaki kapalı görüş kabinleri ses geçirmez camlarla ayrılmıştır. Kapalı görüşte mahpuslar ve ziyaretçileri ahize ile iletişim sağlamaktadır. Bu kısımda bulunan oturma yerlerinin iyi durumda olmadığı, camların ve etrafın kirli olduğu, genel bir düzenleme ve temizliğin gerektiği görülmüştür. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde genel olarak kapalı görüş haklarının kullanımında sorun yaşamadıkları ifade edilmiştir.
- 33.** Mahpusların ayda iki kez ve en fazla iki kişiyle kapalı olarak görüşme yapabileceği ancak yer sorunu olmadığı için bu düzenlemenin esnetildiği, genel olarak gelen hiç kimsenin geri çevrilmediği İdare tarafından ifade edilmiştir.
- 34.** Covid-19 önlemleri kapsamında bütün ceza infaz kurumlarında olduğu gibi ziyaret tarihinde bu Kurumda da açık görüş imkânı bulunmamaktadır.

3.3.2. Telefonla Görüşme Yapma

⁶ Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Rules), Kural 56: “Her mahpus hapisane müdürüne ya da müdürün temsil yetkisi verdiği bir hapisane personeline, her gün talep ya da şikâyette bulunma olanağına sahiptir.”

⁷ 17.06.2005 tarihli Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik hükümleri doğrultusunda; “Kapalı görüş, hükümlü ve tutuklular ile ziyaretçilerinin her türlü maddi temasının önlenildiği, konuşulanların hazır bulunan görevli tarafından işitilebilecek şekilde izlenebildiği ve ceza infaz kurumu idaresinin bu iş için tahsis ettiği özel bölümde yapılan görüşmelerdir... Ziyaret günleri ve saatleri ile bir hükümlü ve tutuklunun görüşebileceği ziyaretçi sayısı, kurumun fiziki yapısı ve kapasitesi dikkate alınarak, kurumca belirlenir. Görüş süresi, yarım saatten az, bir saatten fazla olacak şekilde belirlenemez. Görüş süresi, görüşmenin fiilen başladığı andan itibaren işletilir.”

35. Her maldada 4 koğuş ve 6 telefon bulunmaktadır. Mahpusların telefonla görüşme hakları pandemi dolayısıyla haftalık 20 dakikaya çıkartılmıştır. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde telefonla konuşma haklarını kullanma noktasında sorun yaşanmadığı ifade edilmiş ancak telefonla görüşme hakkının 20 dakika için 1 telefon numarasıyla sınırlandırılmasının bazen sorunlara yol açabildiği, Covid-19 sürecinde daha esnek davranılması gerektiği ifade edilmiştir.

3.3.3. Havalandırmaya Çıkış Saatleri

36. Tek kişilik odalarda barındırılan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası almış mahpusların mevzuat gereği günlük 1 saat havalandırmadan faydalanma hakları bulunmaktadır. Diğer mahpuslar için ise havalandırma kapılarının sabah 06.30 – 07.00 arası açılıp hava kararınca kapatıldığı bilgisi verilmiştir.

3.3.4. Sohbet Faaliyetleri

37. Kurumda sohbet faaliyetleri⁸, mevzuat hükümlerine uygun şekilde gerçekleştirilmektedir. Faaliyet süresinde infaz koruma memurları grupların yanında durmamaktadır. Faaliyet grupları belirli aralıklarla değiştirilmektedir. Bu bağlamda sohbet faaliyetlerine ilişkin olarak İdare tarafından mahpusların Covid-19 tedbirlerine de uyacak şekilde koğuş bazlı sosyal faaliyet ve sohbetlerden faydalandırıldığı ifade edilmiştir. Öte yandan mahpuslar tarafından sohbet hakkının kullandırılma süresinin ve gruptaki kişi sayısının artırılması talep edilmiştir.

3.4. SOSYAL, KÜLTÜREL, MESLEKİ, EĞİTSEL VE SPORİF ETKİNLİKLER

38. İdare tarafından Kurumda okuma yazma kursları (1. ve 2. kademe), yaygın eğitime erişim imkânı (açık öğretim ortaokulu, açık öğretim lisesi, açık öğretim fakültesi ve uzaktan eğitim), örgün yükseköğretim, mesleki ve teknik kurs eğitimleri, sosyal ve kültürel kurs eğitimleri, sınav hizmetlerine katılım imkânı [tüm Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) sınavları, yaygın eğitim Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) sınavları], kütüphane

⁸ Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün Ceza İnfaz Kurumlarının Tahsisi, Nakil İşlemleri ve Diğer Hükümler Hakkında 22.01.2007 tarih ve 45/1 sayılı genelgesi doğrultusunda: “Güvenlik bakımından tehlike yaratmadığı ölçüde, idare ve gözlem kurulu tarafından belirlenen istekli hükümlü ve tutuklular, 10 kişiyi aşmayacak gruplar hâlinde ve idarenin gözetiminde, açık görüş alanlarında veya diğer ortak yerlerdeki sosyal faaliyetler çerçevesinde haftada toplam 10 saati aşmamak üzere sohbet amacıyla bir araya getirilebilir. Bu faaliyet hafta içerisinde açık görüş, avukat ve ziyaretçi görüşlerini aksatmayacak şekilde yaptırılır.”

çalışmaları, din kültürü ve ahlak bilgisi eğitimleri, sosyal kültürel ve sportif çalışmalar, konferans ve seminerler ile sergiler düzenlendiği ifade edilmiştir.

OKUL	ÖĞRENCİ
Açık Öğretim Ortaokulu	33
Açık Öğretim Lisesi	152
Açık Öğretim Fakültesi	60

39. 2021 yılında ziyaret tarihine kadar ÖSYM sınavlarına toplam 46 öğrencinin katıldığı, sınav sonrasında da bu kişilere Kurum eğitim servisi tarafından gerekli rehberlik hizmetinin verildiği bilgisi alınmıştır.
40. Kurum kütüphanesinde ziyaret dönemi itibariyle 3664 kayıtlı kitap bulunduğu ifade edilmiştir. Verilen dilekçeler ile kitapların değişimleri yapılmaktadır. Posta yoluyla mahpuslara gönderilen kitapların Kurumun eğitim birimince kontrol edildiği ve yasak içerik barındırmaması halinde mahpuslara verildiği bilgisi alınmıştır.
41. Kurumda merkezi yayın sistemi bulunmakta olup 23 televizyon kanalı yayınlanmaktadır.
42. Covid-19 ile birlikte spor faaliyetlerinde aksamaların yaşandığı hem İdare hem de mahpuslar tarafından ifade edilmiştir.
43. Kurumda manevi rehberlik hizmeti kapsamında görevlendirmeye İlçe Müftülüğünden gelen 2 din görevlisi bulunmaktadır. Manevi rehberlik görevlileri, bireysel görüşme taleplerine de aynı gün içinde cevap verdiklerini ifade edilmiştir. Din görevlileri tarafından mahpuslardan genellikle olumlu yönde dönüş alındığı ifade edilmiştir.
44. Ayrıca İdare tarafından mahpusların sosyalleşmesi amacıyla langırt, hava hokeyi, masa tenisi, satranç takımı ve monopolyden oluşan bir oyun salonunun açılarak bu kapsamda mahpusların hizmetine sunulduğu ifade edilmiştir.

3.5. SAĞLIK VE BESLENME

3.5.1 Psiko-Sosyal Servis

45. Kurumda 1 adet psikolog görev yapmaktadır. Kadro cetvelinde 2 psikolog olduğu, bir psikoloğun tayininin çıktığı, psikolog/mahpus oranı bakımından 1 psikoloğun yeterli olmadığı, bu sebeple yalnızca acil durumlarda mahpusların psikolog ile görüşülebildiği İdare tarafından ifade edilmiştir. Öte yandan mahpuslar tarafından psikolog görüşmeleri konusunda herhangi bir şikâyet ifade edilmemiştir.

46. Psiko-sosyal servis kapsamındaki hizmetler, mahpuslar tarafından yazılan dilekçelere istinaden gerçekleştirilmektedir. Ziyaret tarihine kadar 2021 yılı içinde toplam 911 bireysel görüşme gerçekleştirildiği bilgisi aktarılmıştır.
47. Mahpuslar kuruma ilk geldiklerinde psiko-sosyal servis memuru tarafından ilk görüşme formu ve ARDEF (Araştırma ve Değerlendirme Formu) doldurulmaktadır. Nakil gelen ya da ilk kez alıkonulan kişilerin aileleri telefonla aranmakta ve kendilerine alıkonulan kişiyle ilgili bilgi verilmektedir.
48. Açık ceza infaz kurumuna ayırma, denetimli serbestlik ve koşullu salıverilme öncesi daha sağlıklı karar almak amacıyla gözlem ve değerlendirme için mahpuslarla psiko-sosyal servis görevlileri tarafından görüşme gerçekleştirildiği bilgisi verilmiştir.
49. Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik uyarınca mahpuslar, dönem değerlendirmesine tabi tutularak puanlanmaktadır. Yaklaşık 900 hükümlünün bu değerlendirmeye tabi tutulduğu ve dönem değerlendirmesine tabi tutulanlara iyileştirme planı hazırlanarak tebliğ edildiği bilgisi edinilmiştir.
50. Psiko-sosyal servis tarafından, psikiyatrik ilaç kullanan mahpuslarla, belirli aralıklarla bireysel görüşmeler yapıldığı ve ayrıca görüşmelerde psikiyatri sevki uygun görülenlerin sevki konusunda revir biriminin bilgilendirildiği ifade edilmiştir.
51. İntihar girişimlerinde vaka toplantısı yapıldığı ve girişimin ölümle sonuçlanması durumunda gerekli raporların tanzim edilerek Adalet Bakanlığına sunulduğu bilgisi ifade edilmiştir.
52. Psiko-sosyal servis tarafından, maddi durumu yeterli olmayan mahpusların çeşitli yardım kuruluşlarına yönlendirildiği, ayrıca Kurum tarafından ya da Kızılay gibi çeşitli kuruluşlarca sağlanan yardımların da ihtiyaç sahiplerine verilebildiği ifade edilmiştir.
53. İyi halli olmaları halinde mahpuslara teşvik esaslı ödüller verildiği, ödüller verilmeden önce ön hazırlık yapıp İdare ve Gözlem Kurulunun onayına sunulduğu ve 2021 yılı içinde yaklaşık 100 kişiye telefon ödülü verildiği İdare tarafından ifade edilmiştir.

3.5.2 Sağlık

54. Kuruma her gün düzenli olarak aile hekimi gelmektedir. Hekimin çalışma saati dışında rahatsızlanan mahpuslar için 112 Acil Çağrı Merkezinin aranarak ambulans talep edildiği İdarece ifade edilmiştir.

- 55.** Sağlık biriminde enjeksiyon, pansuman, sütür alma ve atma, I.V. tedavisi⁹, atel atma gibi tedaviler gerçekleştirilmektedir.
- 56.** Diş kliniğinde kanal tedavisi, dolgu, diş çekimleri gerçekleştirilmektedir.
- 57.** Kurumda tedavisi mümkün olmayan mahpuslar, en yakın devlet hastanesine (Patnos Devlet Hastanesi) sevk edilmektedir. Devlet hastanesinin yetersiz kalması halinde Van Yüzüncü Yıl Üniversite Hastanesi veya Van Bölge Eğitim Araştırma Hastanesine bazı durumlarda da Erzurum Eğitim ve Araştırma Hastanesine sevkinin sağlandığı bilgisi verilmiştir.
- 58.** Kurumda son bir yıl içinde 6611 Kurum hekimi muayenesi, 1805 Kurum dış hekimi muayenesi, 2133 hastane sevki ve 1239 ayakta tedavi gerçekleştirilmiştir. Son bir yıl içinde 1239 PCR testi alınmıştır. Ayrıca mahpuslar, hastane sevki dönüşünde Covid-19 bulaş riski nedeniyle 14 gün boyunca tekli odalarda izole şekilde bekletilmektedir. İzole süresi dolduktan sonra PCR testi alınarak sonucuna göre koğuş yerleştirmeleri sağlanmaktadır.
- 59.** İdare tarafından; hasta, yaşlı, kadın, hamile, çocuk, engelli gibi grupların özgün ihtiyaçlarının özel olarak dikkate alındığı, Kurum hekimi tarafından gerekli takibatın özenle yerine getirildiği ifade edilmiştir.
- 60.** Anne yanında kalan çocukların her türlü ihtiyaçlarının (oyuncak, kıyafet, beşik vb.) Kurum tarafından tedarik edildiği, anne yanında kalan çocuklara doğum günü etkinlikleri yapıldığı, annelerin Kurumda ulaşamadıkları ihtiyaçlarının dış kantin yoluyla tedarik edildiği İdare tarafından ifade edilmiştir. Ayrıca anneleri yanında kalan çocuklar için ziyaret tarihinde çalışmalarını devam eden kreş, ziyaretten kısa bir süre sonra tamamlanarak kullanıma açılmıştır.
- 61.** Kurumda ziyaret tarihi itibariyle açlık grevine devam eden mahpus bulunmamaktadır. Önceki açlık grevlerinde mahpusların sağlık memurları tarafından günlük tansiyon, kilo, nabız ölçümlerinin yapıldığı, hayati risk oluşması halinde Aile Hekiminin önerdiği beslenme biçimine göre Benexol tablet, tuz, şeker, limon verildiği, Aile Hekiminin uygun görmesi durumunda il içi hastanelere açlık grevinde olanların sevk edildiği, hekimin onayı olması halinde de gerekli vitamin takviyelerinin İdarece yerine getirildiği bilgisi alınmıştır.

⁹ İntravenöz: sıvı maddenin doğrudan damar yoluyla verildiği tedavi.

3.5.3 Beslenme

62. Yemekler, aynı yerleşkede bulunan Patnos Açık Ceza İnfaz Kurumu bünyesinde hazırlanarak Kuruma getirilmektedir. Mahpuslara daha kaliteli ve verimli yemek hizmeti sağlanabilmesi için Adalet Bakanlığı tarafından iâşe bedeli 11TL`den 17 TL`ye çıkarılmıştır. Yemekler, yemek arabalarında bulunan benmariler ile görevlilerce odalara Covid-19 tedbirlerine uygun olarak dağıtılmaktadır. Mahpuslar tarafından yemek çeşitlerinin az, aksam yemeklerinin ise miktar bakımından yetersiz olduğu ifade edilmiştir.

4. TAVSİYELER

4.1. Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler

63. Kapalı görüş kısmında bulunan oturma yerlerinin iyi durumda olmadığı, camların ve etrafın kirli olduğu, genel bir düzenleme ve temizliğin gerektiği görülmüş olup bu yerlere ilişkin gerekli iyileştirmelerin yapılması,
64. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde telefonla görüşme hakkının kullanılması hususunda daha esnek davranılması talepleri ifade edilmiş olup bu hususta mümkün olan kolaylıkların sağlanması,
65. Kurumda spor faaliyetlerinde Covid-19 nedeniyle kesintiler yaşanmakta olup Covid-19 açısından risk oluşturmayacak şekilde mahpusların birlikte spor faaliyetlerinden faydalandırılması,
66. Mahpusların direkt Kurum Müdürüyle görüşme taleplerinde uygun görülen kolaylığın sağlanması,

4.2. Adalet Bakanlığına Yönelik Tavsiyeler

67. Kurum kapasitesi ve Kurumda çalışan personel sayısı göz önünde bulundurulduğunda psikolog sayısının yetersiz olduğu anlaşıldığından psikolog sayısının artırılması,
68. Kurumda görev yapan personele mesleğe başlarken insan hakları ile işkence ve kötü muamele yasağına ilişkin eğitimler verildiği ancak mesleğe başladıktan sonra bu eğitimlerin verilmediği anlaşıldığından mesleğe giriş sonrasında da mezkûr konularda personele düzenli olarak eğitimlerin verilmesi,
69. Yemek konusunda imkanlar dahilinde iyileştirmelerin yapılması,

